

[Pilgaard Andersen]

Vi mener også, at det betyder, at vi får en ny instans ind i hele godkendelsesproceduren, når sundhedsstyrelsen skal fastsætte regler om klinikernes indretning og amtskommunerne bagefter skal godkende disse klinikker. Vi mener, der kan blive forskel på, hvordan amterne godkender og ikke godkender klinikkerne, og derved mener vi at der kan opstå stort kaos omkring disse ting.

Til slut vil jeg lige gentage: vi stemmer imod ændringsforslag nr. 1 og 3 og stemmer for resten af ændringsforslagene.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 59 stemte for, 100 imod.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 35 stemte for, 124 imod.

Ændringsforslag nr. 5, § 1 med de foretagne ændringer, § 2 og ændringsforslag nr. 1 angående titlen
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Fastsættelse af betaling for børns ophold i daginstitution og formidlet dagpleje).

(Lovforslag nr. L 202. Fremsat 9/4 81. Første behandling 22/4 81. Betænkning 14/5 81).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Birthe Nielsen (SF):

Socialistisk folkeparti har i alle de ændringsforslag, vi her har stillet vedrørende daginstitutionerne, taget udgangspunkt i børnekommissionens rapport, som netop peger på de ændringsforslag, som vi har stillet i forbindelse med de undersøgelser, børnekommissionen har udført.

Børnekommissionen fremhæver bl.a. i rapporten, at lønninger til pædagoger bør holdes uden for beregningen af forældrebetalingens størrelse, og det er bl.a. under denne forudsætning, at vi har peget på en ændring i lovforslaget, der går ud på, at forældrene ud fra de beregninger, vi har fået i udvalget, kun skal betale 20 pct. af driftsudgifterne for at have deres børn i en daginstitution, i det øjeblik man holder lønningerne udenfor.

Vi mener også, at fripladsgrænserne i dag er for høje, og det peger børnekommissionen også på. Denne fripladsgrænse har ikke været hævet siden i begyndelsen af 1979, og børnekommissionen peger på, at 66 pct. af enlige kvindelige forsørgere ligger i lavindkomstgruppen. De henviser i øvrigt til de undersøgelser, som bl.a. socialforskningsinstituttet har foretaget, og som peger på, at ca. 20 pct. af de enlige kvindelige forsørgere ikke magter denne betaling, hvilket betyder, at deres børn bliver passet mere eller mindre tilfældigt.

Undersøgelsen viser også, at det især er børn af lavindkomstfamilier, som har trange boligforhold, har kortere skoleuddannelse og ingen efterfølgende uddannelse, der bliver passet på en fuldstændig tilfældig måde. Det mener vi ikke er socialt rimeligt, og derfor peger vi på, at man skal sætte fripladsgrænsen op fra 60.000 kr. til 110.000 kr. for at tilgodese netop de lavindkomstfamilier, det her drejer sig om.

[Birthe Nielsen]

Der er én ting, som vi beklager ikke er medtaget i det forslag, vi skal vedtage i næste uge, og det er søskendemoderationsordningen. Det var en af de få ting vedrørende daginstitutioner, vi syntes var en rimelig ordning, og derfor opfordrer vi også til, at denne søskendemoderation bliver indført fra 1. august 1981, som det oprindeligt var tanken i det andet lovforslag.

Vi finder heller ikke vedrørende ændringsforslag nr. 4, at det er rimeligt, at omkostninger til støttepædagoger for de handicappede børn skal gå ind i en samlet forældrebetaling, og derfor har vi også stillet ændringsforslag om, at støttepædagogordningen bliver holdt uden for forældrebetalingen og ikke indgår i daginstitutionernes driftsomkostninger, men bliver en udgift for stat og kommune. Vi finder det helt uacceptabelt, at specielt daginstitutioner skal pålignes udgifter, som er et samfundsanliggende, ikke mindst under hensyn til særforsorgens udlægning, der skete 1. januar 1980. Vi mener som sagt ikke, at dette er rimeligt, og derfor har vi stillet ændringsforslag nr. 5 om, at man fra 1. august vil ændre betalingen for forældrene, således at der ikke sker en eksplosion på daginstitutionsområdet, hvilket især rammer lavindkomstfamilier med børn. Det må vi vende os kraftigt imod.

Vi mener ikke, det er rimeligt, heller ikke under hensyn til det, der står i budgetforliget, at man nu, som der står i budgetforliget, på grund af de regnefejl, der er opstået i forbindelse med daginstitutionsbetaling, vil påligne kommunerne en ekstra udgift. Der står i forligsteksten, at 500 mill. kr. skal man finde i besparelser på dette område, som netop vedrører børnefamilierne. Jeg finder det katastrofalt, da regeringen har nedsat en børnekommission, der netop skulle kulegrave børnefamiliernes vilkår, at regeringen ikke tager højde for det, som børnekommissionen peger på, og bare gør det, man kan gøre her og nu for at lette vilkårene for børnefamilier i Danmark, ikke mindst for de lavindkomstfamilier, der her er tale om.

Erik B. Smith (S):

Når vi desværre nu tilsyneladende skal igennem en længere debat her under andenbehandlingen, finder jeg anledning til at understrege – idet jeg går ud fra, at det, som

også under førstebehandlingen især var af interesse, var spørgsmålet om, hvorvidt betaling af støttepædagogudgifter nu pr. 1. august skal indgå i institutionsudgifterne – at det netop er meningen, at ministeren henstiller, at der opkræves en gennemsnitsbetaling for kommunens institutioner. Hvis ikke man anvender fællestakter, er det fortsat muligt for fordele udgifterne til støttepædagoger, nemlig i de situationer, hvor man i forbindelse med takstfastsættelsen ikke kan forudse et behov for støttepædagog i den enkelte institution.

Jeg vil i øvrigt også gøre opmærksom på, at socialministeriet har skønnet, at ændringer af betalingsreglerne for støttepædagogerne vil betyde en stigning i den samlede forældrebetaling på 3,3 pct.

Generelt kan man sige, at det er lidt forbavsende, at det er de samme interessegrupper og i og for sig også i det store og hele de samme partier, der beklagede sig over, at det oprindelige forslag var for dyrt for forældrene, som nu også beklager sig over, at dette forslag er for dyrt for forældrene.

Hvis man ser på de stillede ændringsforslag, skulle det måske i al beskedenhed bemærkes, at et af ændringsforslagene har en merudgift eller en mindreindtægt for samfundet på over 1,5 mia. kr. Hvis ikke det er overbudspolitik, så ved jeg ikke, hvad det er.

Socialdemokratiet er enig med ministeren i, at de regler, vi behandler i dag, er regler, der skal gælde, indtil man har haft tid til at overveje, hvordan man teknisk, administrativt og politisk kan realisere de principper, der var udtrykt i det oprindelige forslag om betaling for ophold i daginstitutioner.

Agnete Laustsen (KF):

Af Jyllands-Posten i dag fremgår det, at Århus byråd har haft en ganske stor debat om bl. a. denne lovs konsekvenser, og det fremgår af Jyllands-Posten, at byrådet skulle have udtalt, at man ikke agtede at rette sig efter henstillinger fra socialministeren om, hvad man derovre burde og kunne gøre i forskellige sociale anliggender. Hvis dette er indstillingen også i andre byråd, må vi indrømme, at alt faktisk flyder, og så synes jeg, man bør erkende dette fra ministerens og fra udvalgsflertallets side, således at man skifter holdning og støtter det forslag, der kommer

[Agnete Laustsen]

fra venstre, de konservative, fremskridtspartiet, SF og VS om, at udgifter til støttepædagoger skal holdes uden for institutionernes driftsudgifter.

Ministeren siger nemlig tydeligt i lovforslagets bemærkninger, at hun vil henstille til kommunerne at fastsætte institutionstaksterne på grundlag af gennemsnitsudgifter, således at man undgår, at den omlægning af støttepædagogordningen, som lovforslaget indeholder, kommer til at belaste forældrebetalingen i de institutioner, hvor der er behov for støttepædagoger. Men det vil kommunerne måske overhovedet ikke rette sig efter, og så er vi i den situation, at når et handicappet barn kommer i børnehave og behøver særlig støtte på grund af handicappet, så skal alle forældrene i denne børnehave altså betale højere takster.

Vi fastholder, som vi tidligere har givet udtryk for ved mange lejligheder, at der bør kompenseres for handicap, og at særfor sorgens udlægning ikke må betyde dyrere og/eller dårligere muligheder for de handicappede. Vi anbefaler derfor, at man stemmer for vort ændringsforslag, og vi kan i øvrigt støtte lovforslaget, som det nu foreligger. Det vil sige, at vi stemmer imod de øvrige ændringsforslag fra SF og VS.

Pilgaard Andersen (FP):

Selve lovforslaget – det skal ligge helt klart fra fremskridtspartiets side – vil vi stemme for. Vi mener, det var godt, at socialministeren indrømmede, at hun ikke kunne gennemføre lovforslagene omkring socialindkomsten.

Til det foreliggende lovforslag er der jo 3 ændringsforslag fra SF, som stort set går ud på at formindske betalingen på daginstitutionerne og faktisk gennemføre noget i retning af socialindkomsten igen. Det samme gælder søskendemoderation.

Det er helt klart, at de forslag vil fremskridtspartiet gå imod, fordi det er imod vores grundholdning, at forældrebetalingen skal være mindre. Vi ønsker tværtimod det modsatte, at forældrene skal betale mere for daginstitutionerne.

Vi havde selvfølgelig meget hellere set, at man i stedet for at forhøje de nuværende satser på daginstitutionerne hævede bundgrænsen og derved gav forældrene større mu-

ligheder for selv at betale for daginstitutionerne.

I ændringsforslag nr. 4 tales der om støttepædagoger, som skal holdes udenfor. Vi mener, det er farligt at lægge støttepædagogordninger ind i selve institutionens drift og ligeledes at fordele udgifterne på samtlige institutioner. Der vil blive en kamp indbyrdes mellem bestyrelserne om at få institutionerne normeret så godt som muligt og med så mange støttepædagoger som muligt, og der vil blive brugt mange argumenter for, at man nu har nogle adfærdsvanskelige børn, som der skal sættes støttepædagog på. Vi ved, at det igen vil betyde en forøget forældrebetaling, og det vil også betyde større normeringer. Vi ser hellere, at man bevilger en støttepædagog udenfor til de børn, der har behov for det i den pågældende institution; derved mener vi at vi har større hold på selve området.

Ligeledes siger vi nej til ændringsforslag nr. 5, som ikke giver kommunerne mulighed for at indregne de omtalte udgifter. Vi mener selvfølgelig, at kommunerne skal have mulighed for det.

Efter at have stemt alle ændringsforslagene bortset fra nr. 4 ned agter vi ved tredje behandling at stemme for selve lovforslaget.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal ikke gå ind i en lang debat, men jeg føler trang til at understrege, at baggrunden for dette er jo, at vi har gennemført et lovforslag sidste år, som hvilede på et forkert grundlag. Vi retter nu fejlen og går altså stort set tilbage til det i dag eksisterende system.

Det radikale venstre har således ikke taget stilling til, hvorledes institutionsbetalingen skal være i fremtiden, når og hvis den skal ændres, men det vil vi drøfte i den kommende tid. Udgangspunktet for disse drøftelser vil naturligvis være en generel vurdering af børnefamiliernes vilkår, og en diskussion heraf får vi som bekendt allerede i begyndelsen af næste folketingssamling.

Anne Grete Holmsgård (VS):

VS og SF har stillet en lang række ændringsforslag, der helt klart tager sigte på at forbedre forældrenes økonomiske vilkår. Det kan godt være, at hr. Erik B. Smith synes, at det er overbudspolitik, og at det er fantastisk fordyrende, men den udregning, hr. Erik B.

[Anne Grete Holmsgård]

Smith fremlagde heroppe, forstod jeg i hvert tilfælde ikke umiddelbart. Jeg kan ikke huske, om det var 1,2 mia kr. eller 1,5 mia kr., hr. Erik B. Smith havde fået det sammenregnet til. Hvis man nu økonomisk og regnemæssigt bare går ud fra, hvad der står i bilagene, så står der, at den foreslåede fripladsordning, hvorefter man hæver grænsen fra de nuværende 40.000 kr. til 60.000 kr. og aftrapper op til 110.000 kr., vil koste 100 mill. kr., og at det vil koste 390 mill. kr. at trække lønudgifterne ud, inden man beregner forældrebetalingen. I det gamle forslag, som blev fremsat af regeringen, stod der, at man ville spare 6 mill. kr., så vidt jeg husker, på støttepædagogordningen, men jeg kan ikke få det til at blive til mere end 500 mill. kr.

Det betyder så, at soksken demoderationen efter hr. Erik B. Smiths udregning skulle koste et sted mellem en halv og en hel milliard kroner. Det lyder højst besynderligt. Så vidt jeg husker fra fællesudvalgets rapport, kostede den noget i stil med 21 mill. kr. eller 40 mill. kr. i de udregninger, som socialministeriet havde foretaget på baggrund af den soksken demoderation, som det foreslog til sidst; så er jeg da godt klar over, at den soksken demoderation, vi foreslår, er mere vidtgående, for det er nemlig den, regeringen selv foreslog i sin tid. Men så fik den kolde fodder, da den fandt ud af, hvor meget det egentlig ville betyde, og lod sig bl. a. presse af venstre, som bragte spørgsmålet op i udvalget.

Så vil jeg godt sige, at jeg synes, der er god grund til at forbedre forholdene for forældrene. Ifølge det forslag, som regeringen nu ønsker at trække af bordet, ville alle husstandsindtægter på over 110.000 kr. være kommet til at betale mere for daginstitutionspadserne; det er blevet regnet ud flere gange, og det er også blevet erkendt af ministeren her i salen, bl. a. under førstebehandlingen. 110.000 kr. om året er absolut ikke nogen fyrstelig indkomst. Det er sådan, at de maksimale dagpenge eller en virkelig lav løn – nu er der jo ikke nogen garantiløn mere – ligger på omkring 80.000 kr. Det vil sige, at det svarer såmænd ikke engang til 1½ indtægt på dette område, og det er vel kendt for de fleste herinde, at langt de fleste forældre har i hvert tilfælde 1½ indtægt for i det hele taget at kunne klare sig.

Det gamle forslag indeholdt samtidig en lille forbedring for de indtægter, der lå under

110.000 kr., og da vi ikke har ønsket at stille forældrene dårligere end efter det forslag, har vi hævet fripladsgrænserne og gjort dem pristalsregulerede, hvilket de tidligere ikke har været. Det betyder jo, at fripladsgrænserne langsomt er blevet udhulet. De er i øvrigt overhovedet ikke blevet reguleret siden april måned 1979. Det kan selvfølgelig godt være, der er en hel del herinde, der synes, at det er meget rimeligt, at man har en fripladsgrænse på 40.000 kr. om året. Det synes jeg ikke. Det er ganske få mennesker, der overhovedet får gavn af den, når den ligger helt dernede, men der er selvfølgelig nogle, der får gavn af aftrappingsordningen.

Så vil jeg godt sige noget om støttepædagogerne. Jeg synes egentlig, det er ganske elendigt og ganske rystende, at der ikke er flere, der kan gå med til, at man holder støttepædagogernes lønninger ude af forældrebetalingen i daginstitutioner, og jeg synes nok, det er tankevækkende, at en række af de samme partier, som i sin tid var med til at gennemføre udlægningen af særfor sorgen – socialdemokratiet, de radikale og kristeligt folkeparti; det eneste forligsparti, der går fri i denne omgang, er centrum-demokraterne, som undlod at stemme ved tredjebehandlingen af udlægningen af særfor sorgen – nu indfører et system, hvor udgifterne til støttepædagogerne lægges ind under driftsomkostningerne og dermed får øjeblikkelig afsmitende effekt på den takst, som forældrene skal betale. Det kan godt være, hr. Erik B. Smith ikke synes, det er særligt meget, at taksterne alene på grund af det stiger med lidt over 3 pct. pr. 1. august 1981, men der er i øvrigt også andre ting, der får taksterne til at stige.

Endelig er det jo sådan, at der ikke er det nødvendige antal støttepædagoger i dag, hvis man skal kore en forsvarlig politik både over for de børn, der er kommet til efter særfor sorgens udlægning, og over for alle de andre børn, der har brug for støttepædagoger. Der er ingen tvivl om, at det i længden vil blive langt dyrere, ikke bare økonomisk, men også i menneskelige omkostninger, at man opbygger et system som dette. Jeg synes da også, det er værd at bemærke, at det i øvrigt er blevet sneget ind administrativt ad bagdøren gennem et cirkulære sidste år, hvorefter man så selv må sidde og lave paragraffer, der fjerner ulemperne igen.

[Anne Grete Holmsgård]

Jeg vil også sige, at i sidste ende kan konsekvenserne blive – og sådan er det allerede i en lang række kommuner – at man slet ikke ønsker at tage børn, der er vanskeligt stillet, ind i daginstitutionerne i dag. Der er tilfælde både fra Brøndbyernes kommune og fra Albertslund kommune, hvor man simpelt hen har sagt nej til børn, fordi man ikke kan klare det uden ekstra støttepædagoger. Mulighederne efter de regler, der nu søges indført, bliver ganske givet betydelig dårligere, end de var i forvejen, og det kommer til at gå ud over børnene.

Jeg synes stadig væk, det ville være rart, hvis de partier, der stemmer for forslaget, vil gå op og forklare, hvorfor de vil lægge udgifterne til støttepædagogerne ind under institutionernes driftsomkostninger og dermed forøge forældrebetalingen.

Erik B. Smith (S):

Fru Anne Grete Holmsgård anfægtede min oplysning om, at deres ændringsforslag betød en merudgift på over 1,5 mia kr. I den anledning vil jeg gerne henvise til almindelig del, bilag 191, hvori det direkte står, at hvis man reducerer forældrebetaling ved at holde lønudgifterne udenfor, vil forældrebetalingen blive reduceret fra 1,945 mia kr. til 390 mill. kr. Det er efter min regnebog en mindreindtægt på 1,555 mia kr.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 14 stemte for, 142 imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 14 stemte for, 142 imod.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 14 stemte for, 142 imod.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 78 stemte for, 81 imod.

§ 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 14 stemte for, 144 imod.

§ 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Anden behandling af:

Forslag til lov om begrænsning af organisationers rettigheder over for erhvervsudøvere.
[Af Poul H. Møller (KrF), Brøndsted (V) og Grethe Fenger Møller (KF) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 45. Fremsat 21/10 80. Første behandling 13/11 80. Betænkning 14/5 81).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Hans Jørgen Holm (V):

Eksklusivaftaler har været drøftet her i tinget adskillige gange i de senere år. Problemkredsen er således velkendt. Lovforslag nr. L 45 om begrænsning af organisationers rettigheder over for erhvervsudøvere, der nu er til anden behandling, blev fremsat den 21. oktober sidste år. Der må således siges at have været rimelig tid til at tage stilling til såvel lovforslaget som problemkredsen i øvrigt.

Forslaget omfatter, som det er udtrykt i § 1, »sådanne organisationer og foreninger, hvortil medlemskab er af afgørende betydning for at opnå en beskæftigelse, beklæde